

Marek Pieczonka, Zofia Sokół

Prasa współczesnej młodzieży na tle tradycji czasopiśmiennictwa młodzieżowego w Polsce

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 22/2, 121-123

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRASA WSPÓŁCZESNEJ MŁODZIEŻY NA TLE TRADYCJI CZASOPISMIENICTWA MŁODZIEŻOWEGO W POLSCE

Staraniem Zarządu Wojewódzkiego ZSMP w Katowicach oraz Instytutu Nauk Politycznych i Zakładu Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego zorganizowane zostało w Lublińcu w dniach 27—29 maja 1982 r. V Ogólnopolskie Prasoznawcze Seminarium na temat „Prasa współczesnej młodzieży na tle tradycji czasopiśmiennictwa młodzieżowego w Polsce” z podtytułem: „W poszukiwaniu modelu czasopiśmiennictwa mądrego, interesującego i ideowo skutecznego”.

Celem seminarium było ukazanie rozwoju i tradycji modelowej prasy młodzieżowej (nurtu postępowego) i jej przydatności w dalszym rozwoju pism współczesnych.

Program składał się z pięciu części tematycznych oraz podsumowania dorobku i osiągnięć dotychczasowych spotkań, wniosków wynikających z dyskusji, polemik i uwag związanych z referatami, jednym z punktów było ustalenie tematyki następnego seminarium, mającego się odbyć w roku przyszłym.

Część pierwsza, dotycząca dziejów polskiego ruchu młodzieżowego, stanowiła wprowadzenie do części drugiej na temat „Tradycji typologicznej, publicystycznej i redaktorskiej prasy młodzieżowej oraz ich spożytkowania we współczesnym czasopiśmiennictwie”. Referaty wygłosili prof. dr. hab. Jan Kantyka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach: *Historyczne dziedzictwo polskiego ruchu młodzieżowego a współczesne zadania organizacji młodzieżowych* oraz doc. dr. hab. Jerzy Jarowiecki z WSP w Krakowie: *Tradycyjne modele czasopiśmiennictwa dla młodzieży*, który poruszył problem wieloznacznego pojęcia „prasa młodzieżowa” i „dla młodzieży” oraz omówił jej podobieństwa i różnice w odniesieniu do prasy ogólnej przeznaczonej dla dorosłych, metodologię badań, okresy rozwoju i zmiany zachodzące w poszczególnych okresach, dysponentów i wydawców, ośrodki wydawnicze itp., wysuwając równocześnie postulaty badawcze.

Głos zabierali prof. dr. hab. B. Hillebrandt i mgr Marek Gierula.

W dalszym ciągu tej części seminarium wygłoszono osiem referatów oraz komunikatów, w których autorzy reprezentowali ośrodki warszawski, krakowski, katowicki i kielecki. Redaktor Andrzej Zieliński z ośrodka warszawskiego zapoznał słuchaczy z zagadnieniem: „*Młoda Rzeczpospolita*” — *pismo modelowe dla młodzieży*. Z ośrodka krakowskiego (WSP) referaty wygłosiły mgr Bożena Pietrzyk: *Modele młodzieżowej prasy konspiracyjnej w latach 1939—1945* i mgr Władysława Wójcik: *Prasa gadzinowa 1939—1945 jako przykład modelu „prasy” dla dzieci*. Przedstawiciele ośrodka katowickiego (US) przygotowali następujące tematy: mgr Marian Gierula — *Publicystyka historyczna w śląskiej prasie młodzieżowej lat międzywojennych a zainteresowania historyczne współczesnych pism młodzieżowych*, mgr Irena Socha — *Podstawowe modele czasopism szkolnych w okresie międzywojennym i możliwości kontynuowania w szkołach współczesnych*, Zbigniew Bluj — *Funkcje nadane pisma a jego zawartość na przykładzie „Orląt” i „Orlątek”*. Ośrodek kielecki reprezentowali: mgr Danuta Adamczyk (WSP) z referatem *Regionalna prasa młodzieżowa* i dr Jerzy Jarosiński: „*Słowo Młodych*” — *jego*

związki z kierunkami działalności ZMP w woj. kieleckim w latach 1948—1956. Wygłoszone referaty wywołały szereg sprostowań, dyskusji, pytań i polemik (M. Gierula, B. Hillebrandt, J. Jarowiecki, J. Mądry, K. Mika, S. Dobosz, A. Skowroński i inni), na które replikowali autorzy po zakończeniu obrad.

W drugim dniu seminarium, poświęconym kwartalnikowi „Pokolenia”, referaty, komunikaty i wspomnienia wygłosili: doc. dr hab. E. Rudziński: *Jak powstały „Pokolenia”*, A. Koper: *Rozwój „Pokoleń” w okresie dwudziestolecia istnienia pisma*, dr L. Dębowski: *Optymalny model czasopisma społeczno-politycznego w środowisku młodzieżowym na przykładzie „Pokoleń”*, E. Tomaszewski: *Świadomość historyczna w programie „Pokoleń”* oraz S. Wróblewski: *Problematyka badań nad młodzieżą w „Pokoleniach”* — wszyscy reprezentujący ośrodek warszawski i związani z redakcją pisma. W dyskusji nad tym zagadnieniem głos zabierali kolejno: M. Gierula, B. Hillebrandt, A. Koper i inni. Podsumowania dokonał redaktor W. Kodym, podkreślając znaczenie pisma „Pokolenia” dla rozwoju ruchu młodzieżowego.

Po południu odbyła się czwarta część tematyczna, związana z kształtowaniem się modelu pisma młodzieżowego; dotyczyła ona treści publicystyki i spraw redaktorsko-wydawniczych współczesnych czasopism młodzieżowych w świetle zapotrzebowania społecznego i oczekiwań młodzieżowych środowisk czytelniczych. W części tej wygłoszono 12 z planowanych 14 referatów i komunikatów naukowych, których autorzy reprezentowali środowiska naukowe i studenckie Krakowa, Warszawy, Katowic, Opola i Lublina. Referat wiodący dr. Józefa Mądrego *Historyczne typy czasopism młodzieżowych a współczesny kształt typologiczny prasy młodzieżowej*, poruszył sprawy typologii, kryteriów wyróżniających prasę młodzieżową od prasy ogólnej, promotorstwo sprawcze, system i funkcje prasy itp.

Autorami następnych referatów lub komunikatów byli: mgr Sylwester Dziki (Ośrodek Badań Prasoznawczych) — *Typologiczne kłopoty z prasą młodzieżową i dziecięcą*, dr Marian Chrzanowski (Kraków) — *Nowa formuła tygodnika „Radar”*, dr Zofia Sokół (Kraków WSP) — *Kształtowanie się modelu prasy dla dziewcząt (na przykładzie „Filipinki”)*, mgr Zbigniew Cniszczuk (Katowice) — *Więź czasopism młodzieżowych z czytelnikami na przykładzie „Walki Młodych”, „Świata Młodych”, „ITD” i „Razem”*.

Interesujące były też wystąpienia studentów II i III roku Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego. Referaty tematyczne, związane z ruchem młodzieżowym i przemianami społeczno-politycznymi oraz rolą prasy w kształtowaniu postaw ideowo-społecznych, wygłosili dr: Hubert Kozłowski (Warszawa), dr T. Sasińska-Klas i mgr K. Łabędź (OBP Kraków), mgr Marek Koza i mgr Krystyna Kubica (Lublin).

W żywej dyskusji, jaka się rozwinęła po zakończeniu wystąpień, wzięło udział kilkanaście osób.

Trzeci i zarazem ostatni dzień obrad poświęcony był sprawom związanym z redagowaniem i funkcjonowaniem prasy studenckiej. W tej części głos zabrali zarówno studenci Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego, pracownicy naukowcy różnych uczelni, jak i dziennikarze związani zawodowo z prasą studencką.

Referat wprowadzający: *W poszukiwaniu optymalnego modelu środowiskowego pisma studenckiego* wygłosili studenci INPiD Z. Kantyka i K. Słezak, którzy określili zasady działalności studenckich pism środowiskowych i ich tematykę.

W. Bełz i M. Cygan (INPiD) na podstawie analizy pisma „Studenckim piórem” próbowali określić jego model jako pisma środowiskowego. W bardzo interesującym referacie *W sprawie indywidualizmu języka i treści gazety studenckiej* studentka II roku INPiD L. Machaj na podstawie analizy językowej czasopism

studenckich wykazała błędy i niedomagania językowe, stylistyczne i treściowe, jakie popełniają młodzi adepci sztuki dziennikarskiej zamieszczający swoje artykuły na łamach pism studenckich.

Trochę odmienny w wymowie, choć również interesujący, był referat mgr. Ludwika Gromadki (Katowice) *Wpływ sił socjalistycznych na proces kształtowania się tradycji postępowej młodzieży*. Jako następny głos zabrał dr J. Jarosiński (Kielce), który opierając się na analizie i charakterystyce „Słowa Młodych”, wychodzącego w latach 1948—1956, starał się ukazać zmiany i przeobrażenia, jakim czasopismo to ulegało.

Na zakończenie tej części seminarium red. Z. Wudkiewicz (z pozycji redaktora) ciekawie opisał trudności, z jakimi borykał się współredagując czasopismo „Studenckim piórem”, zaś mgr M. Pieczonka (Kraków) na podstawie analizy czasopism studenckich Krakowa, ukazujących się w latach 1918—1975, starał się ukazać właściwy model prasy młodzieżowej.

W drugiej części końcowego dnia obrad dr Zbigniew Bajka (OBP Kraków) dokonał recenzji dwóch numerów zeszytów specjalnych „Tradycje i Współczesność Ruchu Młodzieżowego” oraz zgłosił kilka uwag krytycznych pod adresem tak organizatorów seminarium, jak i autorów referatów. Proponował on m.in. zwiększyć udział w sesji dziennikarzy, zwrócił uwagę na fakt, że recenzowana publikacja byłaby ciekawsza, gdyby mogły znaleźć się w niej fotokopie czasopism charakteryzowanych i analizowanych przez autorów poszczególnych referatów; apelował o rozważenie możliwości publikacji suplementu, gdzie autorzy referatów z poprzednich sesji mieliby możliwość uzupełnienia swoich tekstów o najnowsze wyniki badań. Pozytywnie wyrażając się o pomysle i sposobie wydawania i redagowania zeszytów specjalnych „Tradycje i Współczesność Ruchu Młodzieżowego”, poszerzających wiedzę o prasie młodzieżowej, i zwracając się do głównego pomysłodawcy i redaktora dr. J. Mądrego, recenzent wyraził życzenie, aby następne publikacje tego typu były równie udane jak dotychczasowe.

Na zakończenie części referatowo-sprawozdawczej głos zabrał przedstawiciel ZSMP, który w kilku słowach w imieniu młodzieży podziękował uczestnikom seminarium. Dr J. Mądry zaproponował roboczy tytuł przyszłej sesji naukowej, określając również jej formę i zadania. Jednocześnie, podsumowując wypowiedzi uczestników odbytego seminarium, sformułował m.in. następujące wnioski: pisma młodzieżowe muszą być adresowane do młodzieży i redagowane przez młodzież; większość prasy młodzieżowej adresowana jest do środowisk inteligenckich i fakt ten musi ulec radykalnej zmianie; polska prasa młodzieżowa jest ahistoryczna.

Dziękując za udział w seminarium dr J. Mądry zaprosił wszystkich obecnych na VI Ogólnopolskie Prasoznawcze Seminarium Naukowe mające się odbyć w Katowicach w 1983 r.

Zofia Sokół
Marek Pieczonka